

OAs världsarvsresa till Höga Kusten

21–24.8.2014

GUN DAHLVIK

Torsdag (21.8)

Ostrobothnia Australis' (OA) världsarvsresa startade på torsdagsmorgonen (21.8) med beställd buss från OA till Vasa hamn därifrån vi åkte med Wasa Express till Umeå (Holmsund).

Vår första anhalt var Umedeltats fältstation, där vi togs omhand på bästa sätt av våra värdar. De presenterade sin verksamhet och vi fick följa med när de ringmärkte fåglar, allt från infångning i nät, vägning, mätning och ringmärkning till dess de var klara att släppas. Vi fick i tur och ordning släppa

fåglarna när de var klara. Vi fick också följa med och titta på resultatet av de kompensationsåtgärder som utförts p.g.a. att Botniabanan dragits rakt igenom ett viktigt fågelområde.

Vi fortsatte till vårt övernattningsställe, Lappudden i Nordingrå, och provianterade för morgonmål och kvällsbit på vägen. Vi installerade oss i våra stugor före middagen.

Fredag (22.8)

Dagen började med skyfall. Resten av gruppen åkte ut på en heldagstur till Södra Ulvön medan jag och min familj fick skrinlägga planerna p.g.a. ohälsa. När läget stabiliserat sig på förmiddagen kunde vi ändå vandra en bit längs Höga Kusten-leden, som gick alldeles förbi Lappudden på sin väg genom landskapet.

På eftermiddagen besökte vi friluftsmuseet Mannaminne med vår värdinna och började med att testa en brant klättring upp till Stortorget, 150 m.ö.h, med ett högt beläget klapperstensfält på toppen. Därifrån hade vi fin utsikt över den för 150 år sedan avsnörda Vågsviken, salta Kråknäsfjärden och Trångsundet, som gör skäl för namnet. Vattendjupet i sundet är två meter och om 300 år är också Kråknäsfjärden en insjö p.g.a. landhöjningen.

Friluftsmuseet Mannaminne grundades 1980 av konstnären Anders Åberg och omfattar ett 50-tal byggnader och många specialutställningar av vitt skil-

Föregående sida: Utsikt från Stortorget, Häggvik i Nordingrå. Foto: Gun Dahlvik.

Nedan: Fångad i nätet. Sedan blev det vägning. Foto: Gun Dahlvik respektive Joel Dahlvik.

da slag, allt från stridsflyget Draken, båtar och spårvagnar till Linnés lärjungar, norska upptäcktsresande och dragspel. Många byggnader var ditflyttade (Norsk stavkyrka, Ungerskt hus) medan andra var byggda på plats.

De andra deltagarna hade under dagen besökt Södra Ulvön, som är känd för sin mosaikartade och karga kustnatur. Vandringen hade varit fysiskt lång och tung. Den hade börjat i häftigt regn men slutat i solsken. De gick genom täta skogsområden, över klippor och nedför branta stup, och den vackra och varierande naturen fascinerade alla. Också färsk björnspillning på flera ställen längs skogsstigen gav extra krydda åt upplevelsen. Efter vandringen blev gruppdeltagarna bjudna på kaffe med bulle i det f.d. fiskeläget Marviksgrunnan, där de också fick guidning i kapellet från 1771. Dagen fortsatte med en båttur till Norra Ulvön, där man kunde beundra många av de intressanta klassiska båtar, som samlades inför träbåtsträffen Ulvö Classic innan färden fortsatte hemåt, via en sälgrynna med många nyfikna sälar.

Nyfiken säl vid Ulvöarna. Foto: Sonja Österholm-Granqvist.

*Från vänster till höger: Marviksgrunnan. Foto: Camilla Hamberg.
Utsikt från Slåttdalsberget; Slåttdalsskrevan. Foto: Gun Dahlvik.*

På kvällen förenades vi med resten av gruppen, som hade med sig en del av Södra Ulvön till oss, d.v.s. grå diabas och röd rapakivgranit (Nordingrågranit).

Lördag (23.8)

På lördagen åkte vi till Skuleskogens nationalpark. Vi startade vid Entré Syd där vår eminenta guide Thomas Birkö väntade på oss. Också denna dag vandrade vi längs Höga Kusten-leden, som gick genom nationalparken. Första delen var spångad och gick genom ett gammelskogsområde på en bördig bergssluttning. I det varma mikroklimatet växte många för området oväntade träarter och ädla lövträd i naturligt tillstånd, t.ex. lönn, lind och hassel, som har sin nordgräns i Skuleskogen. Troligen är träden relikter från varmare tidsperioder, då ädellövsskog växte så här långt norrut.

Området genomkorsades av otaliga små rännilar och bäckar, som ibland sökte sin väg genom landskapet helt synligt och lekande i vattenfallen, ibland dök de ner bland trädrötterna och försvann och någon gång röjdes deras närvaro bara av ett stilla kluckande under klapperstensfälten. Ett helt vattenfall fick många att plocka fram sina kameror.

Vi vandrade genom Slåttdalens omväxlande natur med ställvis sumpiga myrområden, skogar och höjder. Vi vandrade bokstavligen över stock (knotiga trädrötter) och sten. Vår guide pekade ut typiska arter och formationer för området, bl.a. kalottbergen, dvs. de berg som inte varit täckta av inlandsis och idag kännetecknas av skogbeklädda toppar.

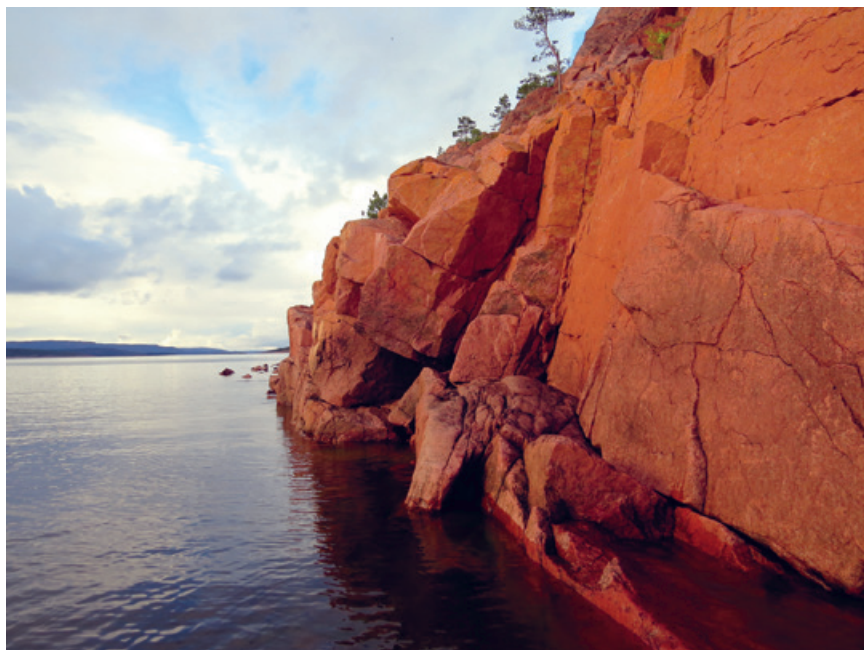
Vi rastade vid ett högt beläget klapperstensfält. Tyvärr hade tidigare besö-

kare inte förstått klapperstensfältens betydelse för världsarvet, att det var just på basen av de geologiska formationerna, som området fått sin världsarvsstatus, utan byggt statyer, troll, av stenarna.

Vi fortsatte uppåt, uppåt. Vi väjde för en brant bergvägg och följde stigen in genom en mäktig portal, som öppnade sig till en smal skreva. Ett enormt klippblock hade kilat in sig mellan de båda bergväggarna. I den lilla skrevan växte det bl.a. hasselbuskar. Efter ännu en brant klättring kunde vi se ner i den storslagna Slåttdalsskrevan, mellan Slåttdalsberget och det berg, som skulle bli vårt lunchställe. Vi fick också en lektion i hur det kommer sig att Höga kusten är så hög och Kvarkens skärgård är så låg, trots att det inte är någon skillnad i graden av landhöjning. En teori är att det beror på vulkanisk aktivitet, som höjt Höga kusten till skyarna, rent bokstavligt. På den tiden var det också på gång en sprickbildning mellan Finland och Sverige, men den avstannade och vi har nu ett smalt hav emellan oss.

Efter lunchen bestämde vi oss för att ta en annan väg tillbaka till Entré Syd,

Klippstrand vid Södra Ulvön. Foto: Sonja Österholm-Granqvist.

Diabashällar vid naturreservatet Rotsidan. Foto: Gun Dahlvik.

än vad vi ursprungligen hade tänkt. Vägen gick »rakt upp» till Slåttdalsbergets topp. Som stengetter klättrade vi i sicksack mellan stenblock, över stenblock och dragande oss upp i kvistar. Hjälpande händer drog och puttade vid behov. Klättringen var mödan värd. Framför oss bredde ett lappländskt landskap ut sig med mjukt rundade hållar, vattenfyllda hållkar, och igen en vidunderlig utsikt över Bottenviken. Bl.a. Ulvöarna låg för våra fötter. Vi befann oss då 250 m över havet.

Vi fortsatte genom ett svagt sluttande bergslandskap tills vi igen nådde Höga Kusten-leden i Slåttdalen och Entré Syd, där vår vandring startade.

Efter vandringen stack vi oss in till Naturum Höga Kusten, där vi bekantade oss med utställningar och information om världsarvet.

Därefter åkte vi till naturreservatet Rotsidan, som är en fyra kilometer lång och låglänt kuststräcka, med vackert slipade och plana diabashällar, inramad av vindpinade kusttallar och dvärgvuxna granar. Stenarna är framspolade ur den morän som inlandsisen lämnade efter sig. Vi hade haft underbart fint och vackert väder under vandringen i Skuleskogen, men när vi steg ur bussen för att vandra iväg till stranden började det regna. När vi nådde fram möttes vi av hala klippor med hela Bottenviken framför oss, så långt ögat nådde. Besöket blev kort men intensivt. Vi ville uppleva så mycket som möjligt innan regnet tilltog.

Skruvat
träd i
Slättdalen.
Foto: Sonja
Österholm-
Granqvist.

Ett världsarv är en unik plats, ort, miljö eller objekt, som berättar om jordens och människans historia. Världsarven är natur- eller kulturminnen som är av enastående universellt värde.

Ett område utses till världsarv för att det anses vara så ovärderligt för mänskligheten att det ska skyddas och bevaras för all framtid. På världsarvslistan finns många av jordens vackraste och mest skyddsvärda naturområden. Storslagna Grand Canyon med sina svindlande, bråddjupa raviner, de omskrivna Galápagosöarna med sitt fantastiska djurliv, de spektakulära Victoriafallen och Stora Barriärrevet med sin unika biologiska mångfald som breder ut sig mil efter mil under vattenytan är några exempel. Det är också världsarvet Höga Kusten – Kvarkens skärgård, som är ett gränsöverskridande naturarv. Höga Kusten utsågs år 2000 till världsarv av

UNESCO p.g.a. sin unika landhöjningsgeologi och världsarvet kompletterades år 2006 med Kvarkens skärgård. Höga Kustens branta stränder och Kvarkens låga kust är varandras topografiska motsatser. Kvarkens skärgård är en flack moränkskärgård, där den högsta punkten är mindre än 20 m över havet medan Höga Kusten har höjdskillnader över 300 m. De är unika exempel på pågående geologiska och biologiska processer där landhöjningsfenomenet präglat landskapet.

Vid Höga Kusten har berggrunden, inlandsisen och havsvågorna påverkat landskapet och skapat bl.a. kalottberg och klapperfält på hög höjd inom ett samlat geografiskt område. De höga bergen når ända fram till havet och djupa vikar skär in i landskapet. Läs mera: www.kvarken.fi och www.naturumhogakusten.se

Kalottberg. Foto: Joel Dahlvik.

Kvällen avslutades med middag, samt med grod- och paddjakt i augustimörkret för de yngsta.

Söndag (24.8)

På söndagen packade vi in vårt pick och pack i bussen och styrde färden norrut igen, till Umeå och Holmsund, för retur till Vasa. Under resan fick vi många nya intryck och insikter, bl.a. i ringmärkning och i de geologiska krafter och processer, som danat vårt världsarv.

Ett stort tack riktas till Tuija Warén, för planering och genomförande av resan, samt till alla medresenärer för ert bidrag till den allmänna trivseln! Resan gav definitivt mersmak.